

DÜNDEN BUGÜNE ÖĞRENCİLERİN EKONOMİK, SOSYAL SİYASAL ve KÜLTÜREL ALANDA DEĞİŞİMİ

GÜL TURGUT, Dağıştan VAYIÇ, Caner ŞİMŞEK
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ JEODENİZM, SİVAS

Bireylerin olumlu değişiminin gerçekleşmesi ve uygar bir toplumun oluşabilmesi için gerekli olan demokratik anlayış başta devlet politikası olmalı ve daha sonrada bu anlayış topluma kazandırılmaya çalışılmalıdır. Bu çalışmaların olumlu sonuç verilebilmesi için demokratik sistemin doğurduğu eşitlikçi ve özgürlükçü anlayışların toplumun en küçük yapısına dahi kazandırılması gerekir. Demokrasinin varolması ile öğrenciler eşitliği okullarında, ailelerinde ve gruplarda görünce fikirlerini, akılcı düşüncelerini özgürce söyleyebilirler, kendilerini savunabilirler, çekingenliği bir kenara bırakarak buldukları ortamlarda fikir sahibi bir birey olarak köhnemiş fikirlerden uzaklaşır ve gelecekte de hem iş yaşamında hem de buldukları sosyal ve kültürel ortamlarda önemli bir yere sahip olurlar.

Eğitim süreci, parçası olduğu toplumsal yapının egemen ideolojisini yeniden üretir. Okullarda demokratik bilgi, yaşam ve kültür değil otoriteye mutlak bağımlı disiplini esas alan militarizmi yayan bir anlayış hakimdir. Eğitim sistemi okullar ve ders kitapları öğrencinin öz güvenli, özgür bir birey olmasını engelleyen bir yapıda olduğu için dünya ve kendisi ile barışık olmayan, eleştirel ve zihinsel donanım kazanmamış, duygusal bakımdan olgunluğa erişememiş bireyler yetiştirmektedir.

Türk siyasal düşüncesi ve yaşamı, bireye değil millet ve onun politik örgütlenmesi olan devlete öncelik tanımaktadır. Devlete yüklenen nitelik mutlaklık ve üstünlüktür. Millete hizmet (Devlete) anlayışı bireyin haklarından, özgürlüklerinden ve ideallerinden önce gelmektedir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ile birlikte eğitim, okullar ve kurumlar resmi ideolojinin (Kemalizm) işlevsel olabilmesi için gerekli ortamlar oluşmuştur. Siyasal iktidarların sürekli bir baskısı denetimi ve yönlendirmesi ile insan hak ve özgürlükleri sınırlandırılmıştır.

Dengelerin yeniden düzenlendiği ve kurulduğu dönemlerde -Askeri darbelerde- bireylerin yaşam tarzına, tutum ve alışkanlıklarına, düşüncelerine müdahalenin çok yoğun olduğu görülmüştür. 1960 ve 1980 askeri müdahaleleri sonrası devlete borçlu birey tipi oluşturulmuştur. Devlete borçlu birey tipinden beklenen, Devlete mutlak anlamda sadakat ve itaattir. Her iki dönemde de ve ara dönemde de (12 Mart) insan hak ve özgürlükleri yerine devlete karşı vazifelerin öne çıkarılması hoşgörü ve çoğulculuğu önemsemek yerine ötekinin çeşitli sıfatlarla nitelendirilmesi, laikliğin dinsel meşruiyet sağlayıcı bir yorumla ele alınması, adalet ve eşitliğin evrensel demokratik değerler olarak değil de Türklüğün içinde ezelden beri var olan değerler olarak görülmesi ve bu değerlerin ön plana çıkarılması ile toplumda bir hoşgörüsüzlük, ırkçılık ve şovenizm ortamı yaratılmıştır. Darbeler sonrasında öğrencilerde itaat eden ve uyumlu bir kişilik geliştirilmiştir.

12 Eylül sonrası ise gerek darbe öncesi gerekse darbe sonrası dönemde işçi sınıfı düşmanlığı, ırkçılık, savaş, cins ayrımcılığı ön plana çıkmıştır. Öğretim öğrenci merkezli olmayıp, bilgilerin mutlak doğru olarak sunulduğu, olay ve olguların toplumsal, ekonomik, siyasal temellerine inilmediği, aşırı yüceltmelerin alın yazısı, kader ve ecel gibi kavramların ön planda olduğu, insan hakları ve özgürlükler gibi değerlerin önemsenmediği gözlenmektedir. Sık sık yapılan askeri darbeler, erken seçimler, iktidar değişiklikleri, siyasal-ekonomik ve toplumsal yapıda ve değerlerde bir uyumsuzluğu ve dengesizliği de beraberinde getirmiştir.

Milliyetçi değerlere kutsallık atfetme, bu değerleri savunma refleksi ve düşman psikozu içinde yer alma, kendini övme ve yüceltme, gururlanma, duygusal atmosferi yoğunlaştırma, kendini haklı gösterme eğilimi de öğrencilerde bu durumlara yönelik bir değişimi de beraberinde getirmiştir.

12 Eylül'le birlikte Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısında ve politikasında değişimleri de beraberinde getirmiş olup 24 Ocak kararları (Ekonomik Önlemler) yoluyla da getirilen uygulamalar emekçi halkın yoksulluğunun artmasına, yaşam standartının da düşmesine yol açmıştır. Bu durum ister istemez yoksul öğrencilerin ekonomik anlamda yoksunlaşmasını da beraberinde getirmiştir. 12 Eylül'ün demokratik değerleri -Özgürlük, eşitlik, adalet vb.- dışlayan; ama milliyetçi ve dinsel temelli görüş ve uygulamaları ile; liberal, asimilasyoncu, ırkçı, şoven, cins ayrımcı, bireyci, faydacı, düşünmeyen, sorgulamayan bir öğrenci kimliği geliştirilmiştir. Öğrencilerin sosyal, kültürel ve bireysel değerleri tırpanlanmış, yok sayılmış, ötelenmiştir. Askeri darbeden sonra çıkartılan yasalar ve yasal değişiklikler ile ceza yargılaması ve ölüm cezalarının yerine getirilmesi.basının susturulması, toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin izine bağlanması -engellenmesi-, yargısız infazlar ve işkenceler, YÖK ile birlikte üniversitelerin özerkliğinin kaldırılması, bir çok öğretim üyesinin işlerine son verilmesi, öğrencilerin okuldan uzaklaştırılması -atılması-, sendikaların siyaset yapmasının engellenmesi yoluyla insanların düşüncelerine, kişiliklerine, yaşamlarına topyekün olarak saldırılmış ve abluka altına alınmıştır. Öyle ki öğretmenlerin ve öğrencilerin kılık kıyafetlerine bile müdahalede bulunulması bu durumu daha iyi açıklamaktadır.

1968 yılı gençlik hareketlerinin doruğa ulaştığı ve gençliğin sorgulayıcı, mücadeleci yönünün ortaya çıktığı bir dönemdir. 27 Mayıs(60 Darbesi) arifesinde Demokrat Partinin gericiliğine karşı gençliğin verdiği mücadele unutulamaz. 1968 ve 1969 yıllarında üniversite gençliği akademik sorunlarını çözmek ve üniversitelerdeki antidemokratik uygulamaları sona erdirmek için harekete geçmiş ve bu sorunların ülke sorunlarından soyutlanamayacağını görerek, toplumun dayandığı temellerin tartışılmasının gereğini gündeme getirmiş ve tam bağımsız demokratik bir ülke mücadelesi vermiştir. Bunun üzerine 12 Mart ve 12 Eylül ile düşünmeyen, tartışmayan, itaat eden, düzeni olduğu gibi kabul edecek insanlar oluşturmak için müdahaleler gerçekleştirilmiştir.

12 Eylül ile kurulan YÖK sisteminde üniversitelerde kışaları aratmayacak uygulamalar yoğunlaşmıştır. Bu sistemin felsefesi, koyu merkezîyetçi, müdahaleci, denetleyici bir anlayış olduğundan akademik özgürlük ve özerklik ortadan kaldırılmıştır. Üniversiteden istenen ve beklenen çoğulcu düşünce ortamının yerine tek tip düşünce, tek tip bilim adamı, tek tip öğrencidir. Bu tarihten itibaren hem öğretim üyelerinde hem de öğrencilerde büyük bir yabancılaşmaya ve bitkisel yaşama dönüş başlamıştır. Öğrenciler güvenlik güçleri ile karşı karşıya getirilmiştir. Üniversiteler, bilginin, deneyin algılandığı, üretildiği ve aktarıldığı bir yer olmaktan çıkarılıp; güvenlik güçlerinin kol gezdiği, kitap ve dergi okumanın yasak olduğu, düşünmenin ve düşündüğünü ifade etmenin cesaret gerektirdiği bir ortama dönüştürülmüş olup, öğrenciler önemli ölçüde susturulmuş ve teslim alınmıştır.

Ülkemizde 12 Eylül sonrası uygulanan politikalar, 24 Ocak kararları ve IMF ile imzalanan yapısal uyum programları yoluyla üretimin ve istihdamın yerini, işsizlik, yoksulluk ve açlık almıştır. Başta eğitim ve sağlık olmak üzere kamusal alanın tasfiyesine yönelik olarak uygulanan özelleştirme politikaları da emekçi kesimin alım gücünü, yaşama becerisini azaltmış ve çoğu öğrencinin okuma hakkını elinden almıştır. Okuyabilenlerin ise sosyal ve kültürel olarak kendini geliştirebilme gücüne sahip olmadığından öğrencilerde gelecek kaygısı,güvensizlik baş göstermeye başlamıştır.

Okul öncesi öğrenimden yüksek öğrenime kadar eğitimin tüm kademelerinde, bölgeler arasında ki eşitsizliklerin mevcut olduğu, herkesin eğitim hakkından eşit oranda faydalanmadığı, bilimsel ve demokratik değerlerin yer almadığı bir eğitim sisteminin nasıl öğrenciler yetiştirebileceği ortadadır. Kardeşlik, eşitlik ve özgürlüğün demode, çağdışı ilan edildiği; bireycilik, köşe dönmeçilik ve bencillik felsefesinin geçerli olduğu bir sistemde öğrencilerdeki değişim de bu yönde olmuştur.

Eğitimin öznesi olan öğrenciler; eğitim sürecinde yeteri kadar korunmamaktadır. Sistemde gereksinim duyulan teknolojik,

sosyal ve kültürel gereksinimler karşılanamamaktadır. Eşitsizlik artarak devam etmektedir. Sistem, öğrencileri kişiliksiz hale getirmektedir. Eğitim sistemi işlevsizleşmiştir, erdemlerden söz edilmekte ancak işsizler ordusu yetiştirilmektedir. Yarış ortamı ve aşırı bilgiyle öğrenciler ne bilimsel düşünme yeteneklerini, ne sanatsal -kültürel yaratıcılıklarını- ne de yaşam becerilerini geliştiremeyecek bir dönüşüme uğramışlardır. Eğitimin iklimi demokratik, kendi içinde ve çevre ile uyumlu -tutarlı- olmadığından hoşgörülü, demokratik, sorgulayan ve araştıran öğrenciler yetiştirilememektedir.

Öğrencilerimiz; depolitize ve asimile edilmiş olup, düşünmeyen, sorgulamayan, kendine ve topluma yabancılaşmış, tekdüze yaşayan, kendini yeniden üretemeyen, geliştiremeyen, duyularını yitirmiş umursamaz, yalnızlaştırılmış, bana değmeyen yılan bin yaşasın felsefesi ile yaşayan, pragmatist, egoist ve ekonomik, siyasal ve kültürel yönü yalıtılmış bir nesneye dönüşmüştür günümüzde.